

FƏNN SİLLABUSU

İXTİSAS: 060110 “KİMYA FƏNNİNİN TƏDRİSİNİN METODİKASI VƏ METODOLOGİYASI”
FAKÜLTƏ: TƏBİYYƏT
KAFEDRA: “FİZİKA, KİMYA VƏ BİOLOGİYA”

I. FƏNN HAQQINDA MƏLUMAT:

FƏNNİN ADI: “KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ”

Program: ARTN ADPU-nun Tədris Metodiki Şurasının 8 iyul 2021-ci il tarixli iclasının (4 sayılı protokol) qərarına əsasən çap olunub

FƏNNİN KODU: MİF –B01

TƏDRİS İLİ: II (2025-2026)

SEMESTR: III

TƏDRİS YÜKÜ: CƏMİ: 120s A /k – 90s. AUDİTORİYA SAATI-30s (MÜHAZİRƏ SAATI-15s, SEMİNAR SAATI-15s)

TƏDRİS FORMASI: ƏYANİ

TƏDRİS DİLİ: AZƏRBAYCAN

AKTS ÜZRƏ KREDTİ: 4

AUDİTORİYA N:

SAAT:

II. MÜƏLLİM HAQQINDA MƏLUMAT:

ADI, SOYADI, ATA ADI, ELMİ DƏRƏCƏSİ, ELMİ VƏZİFƏSİ: k.ü.f.d., dos. İNARA BABAYEVA

MƏSLƏHƏT GÜNLƏRİ VƏ SAATI:

E-MALİ ÜNVANI: babayeva.inara@isu.edu.az

KAFEDRANIN ÜNVANI: Lənkəran ş., H.Z.Tağıyev küçəsi 108

III. TÖVSIYYƏ OLUNAN DƏRSLİK, DƏRS VƏSAİTİ VƏ METODİK VƏSAİTLƏR:

ƏSAS ƏDƏBİYYAT

1. R.Əliyev, Ə.T.Əzizov. “Kimyanın tədrisi metodikası”, (I-II cild). Bakı, 2006
2. Ə.Əbdürrəhmanov. “Kimyanın tədrisi üsulu”.
3. Zülfiyyə Veysova. “Fəal interaktiv təlim”. Bakı, 2010.
4. İ.İsmayilov, C.Abdullayev. “Təlimin texniki vasitələri və yeni informasiya texnologiyaları”. Tədrisdə onlardan istifadə metodikası. Bakı, 2006.
5. A.Mehrabov, Ə.Abbasov və b. “Pedaqoji texnologiyalar”. Bakı, mütərcim, 2006.
6. M.H.Abbasov, A.H.Əliyev. Kimyanın tədrisində müasir təlim texnologiyaları. №1, Bakı, 2009.
7. X.Qədimova. İnteraktiv təlim metodları. Bakı, 2005.
8. T.Tağıyev. “Kimyanın tədrisi metodikası”. I hissə. Bakı, 2012.

ƏLAVƏ ƏDƏBİYYAT:

1. Ə.Ağayev. “Yeni təlim metod və texnologiyalarından istifadənin nəzəri və praktik məsələləri”. ARTPI-nin “Elmi əsərləri”, Bakı, 2006.
2. R.S.Məmmədova. “Müasir təlim texnologiyaları (kimya elmləri üzrə) fənninin strukturunun müəyyənləşdirilməsinin vacibliyi” (şəhadətnamə № 7626, müəllif hüququ ilə qorunur).
3. R.S.Məmmədova, V.S.Həsənov, Ə.Ə.Mahmudova, A.Sərdarlı. “Kimya müəllimlərinin hazırlanmasında müasir təlim texnologiyalarının imkanlarının araşdırılması”. Uluslararası ögrətənmə yetişdirmə siyasətləri və problemləri simpoziumu. Bildirilər kitabı. Hacettepe

IV. PREREKVİZİTLƏR: *"KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ"* fənninin tədrisi üçün öncədən *"Ümumi kimya"*, *"Qeyri-üzvi kimya"*, *"Üzvi kimya"* fənnin tədrisi vacibdir.

V. KOREKVİZİTLƏR: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. FƏNNİN TƏSVİRİ:

"KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ" kimya fənni üzrə təhsil proqramı (kurikulum) və onun xarakterik cəhətləri: Son dövrlərdə respublikamızda reallaşdırılan pedaqoji innovasiyaları, dünyanın müxtəlif ölkələrinin təhsil təcrübələrini ümumiləşdirən yeni kimya fənni üzrə təhsil proqramı (kurikulumu) bilavasitə şagirdlərin bir şəxsiyyət kimi formalaşmasına istiqamətlənməklə özünün humanist, demokratik və integrativ xarakterinə görə ənənəvi təhsil sənədlərindən əsaslı şəkildə fərqlənir. Məzmun standartları, təlim strategiyaları və qiymətləndirmə mexanizmlərini əhatə etməsi onun kompleks sənəd olduğunu göstərir. Bu sənəd müəllimlər, məktəb rəhbərləri, dərslük müəllifləri, valideynlər və ictimaiyyətin digər nümayəndələri üçün nəzərdə tutulur.

"KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ" fənni də kimyanın tədrisində əsas təlim-tərbiyə məsələlərinin həllinə kömək edir. Bu məsələlər içərisində kimya elminin əsaslarının mənimsənilməsi, onun tədqiqat üsulları ilə tanışlıq, xüsusi bacarıq və vərdislərə sahib olmaq, şagirdlərin becaıqları, təfəkkürləri və dərk etmə qabiliyyətlərinin formalaşması, əxalqi, əmək və ekoloji tərbiyənin həyata keçirilməsi, şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafı kimi məsələlər xüsusi cəkiyə və əhəmiyyətə malikdir.

VII. FƏNNİN MƏQSƏDİ:

Kursun əsas məqsədi kimya fənni üzrə təhsil proqramı (kurikulumu) müvafiq dərslük və dərs vəsitələrinin, müəllim və şagirdlər üçün resursların hazırlanması, təlim prosesinin səmərəli təşkili üçün zəruri didaktik tələblərin əsasını təşkil edir. Ümumtəhsil məktəblərində şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi üzrə həyata keçirilən fəaliyyətlərin hüquqi-normativ bazası rolunu oynayır.

Kursun tədrisin digər mühüm məqsədlərindən biri də magistrlərin kimya fənlərinin tədrisi metodikası istiqamətində orta məktəb şagirdlərinə kimyanın əsas faktların, anlayışların qanun və nəzəriyyələrin, xüsusi kimyəvi terminlərin mənimsədilməsinin optimal yollarını aşkar etməkdir.

VIII. DAVAMİYYƏTƏ VERİLƏN TƏLƏBLƏR:

Tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona dərslərdə davamiyyətə görə *bal verilmir*. Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı *Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına* uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır, haqqında müvafiq qərar qəbul edilir.

IX. QIYMƏTLƏNDİRMƏ:

Tələbələr bilii *100 ballı* sistemlə qiymətləndirilir. Bundan *50 ballı* tələbə semestr ərzində, *50 ballı* isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan *50 bala* aşağıdakılar aiddir:

20 bal – laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə;

30 bal – kollokvium nəticələrinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı *50*-dir.

QIYMƏT MEYARLARI AŞAĞIDAKILARDIR:

Qiymətləndirmə zamanı *Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına* uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən *5 sual* daxil edilir. Hər sual *10 bala* qədər qiymətləndirilə bilər.

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
 9 bal- tələbə materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açə bilir.
 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
 7 bal- tələbə materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir.
 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
 0 bal- suala cavab yoxdur.
 Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı *17-dən az olmamalıdır*. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

SEMESTR NƏTİCƏSİNƏ GÖRƏ YEKUN QIYMƏTLƏNDİRMƏ (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1	91-100	əla	A
2	81-90	çox yaxşı	B
3	71-80	yaxşı	C
4	61-70	kafi	D
5	51-60	qənaətbəxş	E
6	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

X. DAVRANIŞ QAYDALARININ POZULMASI :

Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməyə.

XI. TƏQVİM PLANI: MÜHAZİRƏ- 15 SAAT, SEMNİAR -15 SAAT. CƏMİ- 30 SAAT

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> , mövzuların məzmunu	müh	sem
1	KİMYANIN TƏDRİSİNİN METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ Plan: 1. <i>Kimyanın tədrisi metodikasının müasir problemləri.</i> 2. <i>Orta məktəblərdə fəal interaktiv təlimin müasir problemləri.</i> <i>Əsas mənbə: [1-8]; Əlavə mənbə :[1-3]</i>	2	2
2	MÜASİR KİMYA TƏHSİLİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ Plan: 1. <i>Demokratikləşdirmə.</i> 2. <i>Humanistləşdirmə.</i> 3. <i>Humanitarlaşdırma.</i> 4. <i>İnteqrasiya.</i> 5. <i>Fərdiləşdirmə.</i> <i>Əsas mənbə: [1-8]; Əlavə mənbə :[1-3]</i>	2	2
3	MÜASİR KİMYANIN TƏDRİSİNDƏ YENİ TƏLİM TEXNOLOGİYALARININ ƏSAS PRİNSİPLƏRİ Plan: 1. <i>Yeni təlim texnologiyalarının mahiyyəti. Ənənə və müasirlik.</i> 2. <i>Yeni təlim texnologiyalarının prinsipləri və ənənəvi təlimdən fəal və interaktiv təlim.</i> 3. <i>Fəal və interaktiv təlim metodlarının səciyyəsi. İnteraktiv təlim metodlarının təsnifatı və məzmunu.</i> 4. <i>İnteraktiv təlim metodu ilə keçilən dərslərin mərhələləri və səciyyəvi xüsusiyyətləri.</i> 5. <i>Dərsdə şagirdlərin qiymətləndirilməsi.</i> <i>Əsas mənbə: [1-8]; Əlavə mənbə :[1-3]</i>	2	2

	KİMYANIN TƏDRİSİNDƏ MÜASİR METODLAR		
4	Plan: 1. <i>Təlim metodu anlayışı və kimya tədrisi üsullarının təsnifatı.</i> 2. <i>Klassik və ənənəvi təlim üsulları. Şərh üsulları. Şagirdlərin müstəqil iş üsulları.</i> 3. <i>Biliklərin alınma mənbələrinə əsasən təlim üsullarının təsnifatı.</i> 4. <i>İdrak fəaliyyətinin növləri və idrak fəaliyyətinin səviyyələrinə əsasən təlim üsullarının təsnifatı.</i> 5. <i>Ənənəvi təlimdə istifadə edilən didaktik priyomlar. Müxtəlif əlamətlərə görə təlim üsullarının bölgüsü.</i> <i>Əsas mənbə: [1-8]; Əlavə mənbə: [1-3]</i>	2	2
5	KİMYA DƏRSLƏRİNDƏ MÜASİR DIDAKTİK PRİOMLARDAN İSTİFADƏ Plan: 1. <i>Kimyanın tədrisində problemlə situasiyaların yaradılması.</i> 2. <i>Əks əlaqə, daxili əks və xarici əks əlaqə.</i> 3. <i>Təlim prosesinin fərdiləşdirilməsi.</i> 4. <i>Təlimdə emosional təsirdə istifadə.</i> 5. <i>Tədris prosesinin intensivləşdirilməsi.</i> <i>Əsas mənbə: [1-8]; Əlavə mənbə: [1-3]</i>	2	2
6	KİMYANIN TƏDRİSİNDƏ ŞAĞIRD FƏALİYYƏTİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİNƏ MÜASİR YANAŞMALAR Plan: 1. <i>Şagirdlərin bilik və bacarıqlarının yoxlanılması və hesaba alınması.</i> 2. <i>Təhsildə monitoring.</i> 3. <i>Diagnostik və Formativ qiymətləndirmə.</i> 4. <i>Yekun və ya summativ qiymətləndirmə.</i> 5. <i>Qiymətləndirmənin ənənəvi konsepsiyası.</i> <i>Əsas mənbə: [1-8]; Əlavə mənbə: [1-3]</i>	2	2
7	ORTA MƏKTƏBDƏ KİMYA KURSUNUN MƏZMUNU VƏ QURULUŞU. Plan: 1. <i>Kimyanın bir elm kimi inkişaf dövrləri.</i> 2. <i>Müasir kimya kursunun məzmununun seçilməsi prinsipləri.</i> 3. <i>Kimya kursunun məzmunu.</i> 4. <i>Məktəb kimya kursunun quruluşu.</i> <i>Əsas mənbə: [1-8]; Əlavə mənbə: [1-3]</i>	2	2
8	KİMYANIN TƏDRİSİNDƏ MÜƏLLİMLƏRİN TƏŞKİLATI FƏALİYYƏTİ Plan: 1. <i>Orta məktəblərdə tədrisin keyfiyyətini yüksəltməyin yollarından istifadə.</i> 2. <i>Müəllimin təşkilati fəaliyyəti.</i> 3. <i>Təlimin keyfiyyətinə və şagirdlərin yaradıcı fəaliyyəti və yaradıcı təfəkkürünün inkişafına xidmət edən metodlar.</i> <i>Əsas mənbə: [1-8]; Əlavə mənbə: [1-3]</i>	1	1
	Cəmi	15	15

XII. FƏNN ÜZRƏ TƏLƏBLƏR, TAPŞIRIQLAR:

Tələbə fənnin tədrisində əsasən bu bənddə qeyd edilən əsas nüans və məqamları- fənnin predemetini, üsul və metodlarını, mövzusun mahiyyətini aydınlaşdırmağı, əsas anlayışlar, ifadə, tərif, formul və düsturların məna və əhəmiyyətini dərk etməyi, mövzudan irəli gələn problemin anlaqlı şəkildə izah etməyi bilməli və bacarmalıdır.

XIII. FƏNN ÜZRƏ TƏLİMİN NƏTİCƏLƏRİ:

- "KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ" fənni kimyanın tədrisində problemlə situasiyaların yaradılmasını öyrənir.

- **"KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ"** kimya interaktiv təlim metodu ilə keçilən dərslərin mərhələləri və səciyyəvi xüsusiyyətlərini öyrənir.
- **"KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ"** fənni kimyanın tədrisində problemli situasiyaların yaradılmasını öyrənir.
- **"KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ"** fənni müasir kimya kursunun məzmununun seçilməsi prinsiplərini öyrənir.

XIV "KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ" ÜZRƏ İMTAHAN SUALLARI

1. Kimyanın tədrisi metodikasının müasir problemləri.
2. Orta məktəblərdə fəal interaktiv təlimin müasir problemləri.
3. Demokratikləşdirmə və humanistləşdirmə.
4. Humanitarlaşdırma.
5. İnteqrasiya və fərdiləşdirmə.
6. Yeni təlim texnologiyalarının mahiyyəti. Ənənə və müasirlik.
7. Yeni təlim texnologiyalarının prinsipləri.
8. Ənənəvi təlimdən fəal və interaktiv təlim.
9. Fəal və interaktiv təlim metodlarının səciyyəsi.
10. İnteraktiv təlim metodu ilə keçilən dərslərin mərhələləri və səciyyəvi xüsusiyyətləri.
11. İnteraktiv təlim metodlarının təsnifatı və məzmunu.
12. Dərsdə şagirdlərin qiymətləndirilməsi.
13. Təlim metodu anlayışı
14. Kimya tədrisi üsullarının təsnifatı.
15. Klassik təlim üsulları.
16. Şərh üsulları.
17. Şagirdlərin müstəqil iş üsulları.
18. Ənənəvi təlim üsulları.
19. Biliklərin alınma mənbələrinə əsasən təlim üsullarının təsnifatı.
20. Ənənəvi təlimdə istifadə edilən didaktik priyomlar.
21. Müxtəlif əlamətlərə görə təlim üsullarının bölgüsü.
22. Dərsdə problemli situasiyaların yaradılması.
23. Kimyanın tədrisində problem situasiyaları.
24. Əks əlaqə, daxili əks və xarici əks əlaqə.
25. Təlim prosesinin fərdiləşdirilməsi.
26. Təlimdə emosional təsirdə istifadə.
27. Tədris prosesinin intensivləşdirilməsi.
28. Şagirdlərin bilik və bacarıqlarının yoxlanılması və hesaba alınması.
29. Təhsildə monitoring.
30. Diagnostik qiymətləndirmə.
31. Formativ qiymətləndirmə.
32. Yekun və ya summativ qiymətləndirmə.
33. Qiymətləndirmənin ənənəvi konsepsiyası.
34. Kimyanın bir elm kimi inkişaf dövrləri.
35. Müasir kimya kursunun məzmununun seçilməsi prinsipləri.
36. Kimya kursunun məzmunu.
37. Məktəb kimya kursunun quruluşu.
38. Müəllimin təşkilati fəaliyyəti.
39. Orta məktəblərdə tədrisin keyfiyyətini yüksəltməyin yollarından istifadə.
40. Təlimin keyfiyyətinə və şagirdlərin yaradıcı fəaliyyətinə və yaradıcı təfəkkülün inkişafına xidmət edən metodlar.

1-CI KOLLOKVIM SUALLARI

- 1.Kimyanın tədrisi metodikasının müasir problemləri.
- 2.Orta məktəblərdə fəal interaktiv təlimin müasir problemləri.
- 3.Demokratikləşdirmə və humanistləşdirmə.
- 4.Humanitarlaşdırma.
- 5.Integrasiya və fərdiləşdirmə.
- 6.Yeni təlim texnologiyalarının mahiyyəti. Ənənə və müasirlik.
- 7.Yeni təlim texnologiyalarının prinsipləri.
- 8.Ənənəvi təlimdən fəal və interaktiv təlim.
- 9.Fəal və interaktiv təlim metodlarının səciyyəsi.
- 10.Interaktiv təlim metodu ilə keçilən dərslərin mərhələləri və səciyyəvi xüsusiyyətləri.

2-CI KOLLOKVIM SUALLARI

- 1.Interaktiv təlim metodlarının təsnifatı və məzmunu.
- 2.Dərsdə şagirdlərin qiymətləndirilməsi.
- 3.Təlim metodu anlayışı
- 4.Kimya tədrisi üsullarının təsnifatı.
- 5.Klassik təlim üsulları.
- 6.Şərh üsulları.
- 7.Şagirdlərin müstəqil iş üsulları.
- 8.Ənənəvi təlim üsulları.
- 9.Biliklərin alınma mənbələrinə əsasən təlim üsullarının təsnifatı.
- 10.Ənənəvi təlimdə istifadə edilən didaktik priyomlar.

Qeyd: *"KİMYANIN TƏDRİSİ METODİKASININ MÜASİR PROBLEMLƏRİ"* fənninin sillabusu tədris planı və fənn proqramı əsasında, *"Fizika, kimya və biologiya "* kafedrasında müzakirə edilərək (*"10 sentyabr 2025-ci il 01 sayılı iclas protokol"*) təsdiq edilmişdir.

Fənn müəllimi:

k.ü.f.d. dos. İnara Babayeva

Kafedra müdiri v.i.e.

r.ü.f.d. dos. Nahid Paşayev